

WIJ WILLEM ALEXANDER,
BIJ DE GRATIE GODS,
KONING DER NEDERLANDEN,
PRINS VAN ORANJE-NASSAU,
ENZ. ENZ. ENZ.

**Besluit van ...
tot wijziging van het Uitvoeringsbesluit WHW 2008 onder meer in verband met een
andere bekostigingswijze van het wetenschappelijk onderzoek**

Op de voordracht van Onze Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, van xxx, nr. xxx, directie Wetgeving en Juridische Zaken, gedaan in overeenstemming met Onze Minister van Economische Zaken;

Gelet op de artikelen 2.6, eerste lid, en 2.10a van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek;

De Afdeling advisering van de Raad van State gehoord (advies van xxx, nr. xxx);

Gezien het nader rapport van Onze Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van xxx, nr. xxx, directie Wetgeving en Juridische Zaken, uitgebracht in overeenstemming met Onze Minister van Economische Zaken;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Artikel I Wijziging van het Uitvoeringsbesluit WHW 2008

A

Artikel 1.1 komt als volgt te luiden:

In dit besluit wordt verstaan onder:

- academisch ziekenhuis: academisch ziekenhuis als bedoeld in onderdeel i van de bijlage van de wet;
- basisregister onderwijs: basisregister onderwijs als bedoeld in artikel 24b van de Wet op het onderwijstoezicht;
- bekostigingsniveau: bekostigingsniveau als bedoeld in bijlage 1 bij dit besluit;
- CROHO-onderdeel: onderdeel van het register als bedoeld in artikel 3.1;
- graad: een blijkens het basisregister onderwijs verleende graad Bachelor of graad Master als bedoeld in artikel 7.10a, eerste of tweede lid, van de wet, die is verleend aan een persoon;
- hogeschool: hogeschool als bedoeld in de onderdelen c, e en g van de bijlage van de wet;
- instelling: instelling voor hoger onderwijs als bedoeld in de onderdelen a tot en met i van de bijlage van de wet;

- instellingsbestuur: instellingsbestuur als bedoeld in artikel 1.1, onderdeel j, van de wet;
- onderwijsdeel hbo: onderdeel van de landelijk beschikbare rijksbijdrage, bedoeld in artikel 4.1, derde lid, onderdeel b, of vierde lid, onderdeel b;
- onderwijsdeel wo: onderdeel van de landelijk beschikbare rijksbijdrage, bedoeld in artikel 4.1, derde lid, onderdeel a;
- onderzoekdeel wo: onderdeel van de landelijk beschikbare rijksbijdrage, bedoeld in artikel 4.1, derde lid, onderdeel c;
- ongedeelde opleiding: opleiding als bedoeld in artikel 18.15 van de wet;
- ontwerperscertificaat: getuigschrift uitgereikt aan een technologisch ontwerper na het met goed gevolg afronden van onderwijs als bedoeld in bijlage 7 bij dit besluit;
- opleiding: opleiding als bedoeld in artikel 7.3 van de wet;
- opleiding van eerste inschrijving:
 - 1° opleiding waarvoor een student het collegegeld, bedoeld in de artikelen 7.43, eerste lid, van de wet, is verschuldigd en waarvoor geen vermindering of vrijstelling van het betalen van collegegeld op grond van de wet is verkregen, of,
 - 2° opleiding waarvoor een persoon die het collegegeld, bedoeld in artikelen 7.43, tweede lid of 7.44 van de wet is verschuldigd, zich als eerste heeft ingeschreven;
- Onze minister: Onze Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en, voor zover het betreft het onderwijs en onderzoek op het gebied van landbouw en natuurlijke omgeving, Onze Minister van Economische Zaken;
- peildatum: 1 oktober in het tweede kalenderjaar voorafgaand aan het begrotingsjaar waarvoor de rijksbijdrage wordt vastgesteld;
- peilperiode: periode van 2 oktober in het derde kalenderjaar voorafgaand aan het begrotingsjaar waarvoor de rijksbijdrage wordt vastgesteld, tot en met 1 oktober in het tweede kalenderjaar voorafgaand aan het begrotingsjaar waarvoor de rijksbijdrage wordt vastgesteld;
- peilperiode onderzoek: peilperiode vermeerderd met twee onmiddellijk hieraan voorafgaande peilperiodes;
- promotie: promotie als bedoeld in artikel 7.18 van de wet;
- register: het Centraal register opleidingen hoger onderwijs, bedoeld in artikel 6.13, derde lid, van de wet;
- student: persoon die
 - 1°. behoort tot een van de groepen van studerenden, bedoeld in artikel 2.2, eerste lid, van de Wet studiefinanciering 2000 of de Surinaamse nationaliteit bezit; en
 - 2°. blijktens het basisregister onderwijs is ingeschreven voor een bacheloropleiding, terwijl hem nog niet de graad Bachelor is verleend; of
 - 3°. blijktens het basisregister onderwijs is ingeschreven voor een masteropleiding, terwijl hem nog niet de graad Master is verleend;
- universiteit:
 - 1°. universiteit als bedoeld in de onderdelen a en b van de bijlage van de wet,
 - 2°. de Open Universiteit, bedoeld in onderdeel h van de bijlage van de wet, en
 - 3°. levensbeschouwelijke universiteit als bedoeld in onderdeel i van de bijlage van de wet;
- wet: Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek;
- wettelijke studielast: aantal studiepunten dat een opleiding omvat, bedoeld in de artikelen 7.4a, eerste tot en met zevende lid, en 7.4b, eerste en tweede lid, van de wet.

B

Artikel 4.4, eerste lid, komt te luiden:

1. De gegevens bedoeld in artikel 4.3, eerste, tweede vierde en vijfde lid, gaan vergezeld van een verklaring van een accountant.

C

In artikel 4.10, derde lid, wordt "een gezamenlijke opleiding of gezamenlijke afstudeerrichting" vervangen door: een gezamenlijke opleiding, een gezamenlijke afstudeerrichting of een gezamenlijk Ad-programma.

D

In artikel 4.20, eerste lid, wordt "peilperiode" vervangen door: peilperiode onderzoek.

E

Artikel 4.21 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste en het tweede lid komen als volgt te luiden:
 1. Een door de minister te bepalen deel van het onderzoeksdeel wo wordt over de universiteiten verdeeld naar rato van de som van de aantallen proefschriften die hebben geleid tot een promotie en de aantallen ontwerperscertificaten die in het tweede, derde en vierde kalenderjaar voorafgaand aan het begrotingsjaar door een universiteit zijn verleend.
 2. De op grond van het eerste lid over de proefschriften en de ontwerperscertificaten te verdelen bekostiging staat in een zodanige verhouding dat de uiteindelijke prijs voor een promotie zich verhoudt tot de prijs voor een ontwerperscertificaat gelijkstaat aan 6:5.
2. Het derde lid vervalt.
3. Onder vernummering van het vierde lid tot het derde lid, vervalt in nieuwe derde lid het woord "Doctor".

Artikel II Inwerkingtreding

1. Artikel I, onderdelen A, B, D, E, treden in werking met ingang van 1 januari 2017.
2. Artikel I, onderdeel C, treedt tegelijk in werking met artikel I, onderdeel D van het bij koninklijk besluit van 3 december 2015 bij de Tweede Kamer ingediende voorstel van wet tot wijziging van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek in verband met een verbeterde regeling voor het gezamenlijk verzorgen van hoger onderwijs door Nederlandse en buitenlandse instellingen voor hoger onderwijs alsmede vanwege enkele andere wijzigingen ter bevordering van de internationalisering van het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (bevordering internationalisering hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek; Kamerstukken II 2015/16, 34 355, nr. 1).

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst.

De Minister van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschap,

dr. Jet Bussemaker

Nota van toelichting

ALGEMEEN

1. Inleiding

Op grond van artikel 2.6, eerste lid, en artikel 2.10a van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek kunnen bij of krachtens algemene maatregel van bestuur uitvoeringsvoorschriften met betrekking tot de berekening van de rijksbijdrage onderscheidenlijk de controle van de jaarrekening, de besteding van de rijksbijdragen en de door de instellingen opgegeven bekostigingsgegevens worden vastgesteld. Dit wijzigingsbesluit houdt verband met een aantal wijzigingen van die uitvoeringsvoorschriften.

Het gaat daarbij in het bijzonder om:

- de wijze van bekostigen van onderzoek bij universiteiten;
- de wijze van bekostigen van hoger onderwijsinstellingen in verband met het verzorgen van een gezamenlijk programma als bedoeld in het wetsvoorstel Bevordering internationalisering hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (Kamerstukken II, 34 355) en
- een verbeterde regeling voor het indienen van assurance rapporten.

2. Bekostiging onderzoek universiteiten.

In de "Wetenschapsvisie 2025, keuzes voor de toekomst" wordt, in lijn met een aanbeveling uit het IBO Wetenschappelijk onderzoek, een voorstel gedaan om de berekeningswijze van de bekostiging voor graden en promoties in het onderzoeksdeel van universiteiten aan te passen. Het aantal promoties en verleende graden per instelling kan van jaar tot jaar aanzienlijk fluctueren. Dit heeft een negatieve invloed op de stabiliteit en voorspelbaarheid van financiële middelen van universiteiten. Daarbij is de afgelopen jaren het aantal promoties flink toegenomen waardoor een steeds groter deel van de onderzoeksmiddelen in de eerste geldstroom verdeeld wordt op basis van het aantal promoties. Om het overheersende aandeel hiervan te beteugelen en onbedoelde effecten te voorkomen wordt in het IBO Wetenschappelijk onderzoek geadviseerd om het aandeel dat verdeeld wordt op basis van het aantal promoties te maximeren op 20%. In het IBO Wetenschappelijk Onderzoek wordt tevens geadviseerd om bij de berekening van de parameters in het verdelingsmodel gebruik te maken van meerjarige gemiddelden.

De regering heeft het IBO advies overgenomen. Om meer stabiliteit en voorspelbaarheid van financiële middelen voor onderzoek bij de universiteiten mogelijk te maken wordt in dit besluit de groeiende invloed van de promotiecomponent in de bekostiging beperkt. Het deel van de onderzoeksmiddelen dat verdeeld wordt over de promoties en ontwerperscertificaten wordt gemaximeerd op 20%. Dat is naar analogie van de maximering van de bekostiging van graden (gemaximeerd op 15%). Tevens zal in het bekostigingsmodel voortaan gewerkt worden met een driejarig gemiddelde voor de verdeelparameters promoties en graden.

De verhouding van de prijs voor een de proefschrift en de prijs voor een ontwerperscertificaat is 6:5. Deze verhouding is in de bekostiging opgenomen sinds 2008, en bestond daarvoor al in het uitvoeringsbesluit. Deze verhouding is nu weer opgenomen in het besluit.

Zoals afgesproken in de Wetenschapsvisie zal vier tot vijf procent van het onderzoeksdeel van de bekostiging van de universiteiten op een andere manier worden ingezet. Er vindt dus geen herverdeling tussen universiteiten plaats. Deze ruimte ontstaat doordat de promotieparameter wordt gemaximeerd op twintig procent. Deze middelen zijn bedoeld ter ondersteuning van profilering op onderzoek dat bijdraagt aan de Nationale Wetenschapsagenda en blijven bij de instellingen. Hierdoor worden universiteiten gestimuleerd om, aanvullend op hun stappen in het kader van de prestatieafspraken, de prioriteiten in de agenda te verbinden met stappen in hun profilering. Het voorgaande wordt geregeld in de Regeling financiën hoger onderwijs op grond van artikel 4.23, eerste lid.

3. Bekostiging hoger onderwijsinstellingen in verband met het verzorgen van gezamenlijk onderwijs.

In het wetsvoorstel Bevordering internationalisering hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek is een verbeterde regeling opgenomen voor het geval dat twee of meer instellingen voor hoger onderwijs gezamenlijk onderwijs aanbieden. Het kan daarbij gaan om twee of meer Nederlandse instellingen of een of meer Nederlandse instellingen in samenwerking met een of meer in het buitenland gevestigde instellingen. Het kan daarbij gaan om gezamenlijke opleidingen, gezamenlijke afstudeerrichtingen en gezamenlijke Ad-programma's.

In het wetsvoorstel is een bijzonder collegegeldregime vastgesteld in geval van samenwerking met een buitenlandse hoger onderwijsinstelling: het bestuur van de betrokken Nederlandse instelling wordt bevoegd om voor alle studenten die deelnemen aan een gezamenlijk programma met een buitenlandse instelling het collegegeld lager vast te stellen dan het bedrag van het wettelijk collegegeld. Het bedrag kan dus ook op 0 euro worden gesteld. Dit geldt zowel voor Nederlandse als voor buitenlandse studenten.

Als de instelling besluit aan de student die deelneemt aan een gezamenlijk programma geen of een lager collegegeld te vragen, dan is er sprake van vrijstelling of vermindering van het verschuldigde wettelijke of instellingscollegegeld. De inschrijving van de student dient in dat geval niet mee te tellen voor de berekening van de rijksbijdrage. Daarmee wordt beoogd fraude te voorkomen. De instelling dient dus geen inschrijvingsbekostiging te ontvangen. Dat geldt ook voor het nieuwe artikel 7.47a, dat geïntroduceerd is met de wet Versterking bestuurskracht. Daarbij is een nieuwe vorm van collegegeldvrijstelling vastgesteld. Het betreft het zogenaamde collegegeldvrij besturen. Conform de overige vrijstelingsregimes geldt ook voor deze collegegeldvrijstelling dat de vrijgestelde student niet meetelt voor de berekening van de rijksbijdrage. Het begrip "opleiding van eerste inschrijving" is in verband met het voorgaande aangepast.

De instelling ontvangt wel diplomabekostiging, wanneer de instelling een (gezamenlijk) getuigschrift uitreikt. Als Nederlandse instellingen de joint degree verzorgen, wordt de diplomabekostiging verdeeld over het aantal deelnemende Nederlandse instellingen en als de joint degree wordt verzorgd door een Nederlandse instelling met één of meer buitenlandse instellingen, krijgt de desbetreffende Nederlandse instelling de gehele diplomabekostiging. Dit is ook het geval bij de verlening van een double of multiple degree met een of meer buitenlandse instellingen. De wet regelt tevens dat als twee of meer in Nederland gevestigde instellingen gezamenlijk onderwijs aanbieden, daaraan één graad is verbonden. Dit betekent dat slechts een graad meetelt voor de bekostiging.

Dit stelsel gaat als gevolg van dit wetsvoorstel ook voor het gezamenlijke Ad-programma gelden (wijziging van artikel 4.21).

4. Indiening assurance rapporten.

In artikel 4.3 van het Uitvoeringsbesluit WHW 2008 staat dat een instellingsbestuur uiterlijk 30 november de noodzakelijke gegevens (onder andere gegevens voor bekostiging van inschrijvingen en graden) voor toepassing van afdeling 2 (bepalingen over de rijksbijdrage voor het verzorgen van onderwijs) en artikel 4.20 (te bekostigen graden) aanlevert. Het instellingsbestuur heeft vervolgens tot 15 april de tijd om deze aangeleverde gegevens te corrigeren.

In artikel 4.4, staat vervolgens dat de gecorrigeerde gegevens vergezeld gaan van een verklaring van de accountant. Hieruit kan worden geconcludeerd dat wanneer een instelling, in een uitzonderlijk geval, de gegevens tussen 30 november en 15 april niet wijzigt, het niet wettelijk verplicht is de gegevens vergezeld te laten gaan van een verklaring van een accountant. Deze gegevens vormen, als zij niet gecorrigeerd hoeven te worden, echter de basis voor bekostiging. Zonder verklaring van een accountant bestaat het risico dat er op basis van foutieve gegevens (in het meest extreme geval fraude) bekostigd wordt. Dat is onwenselijk. Door deze technische aanpassing wordt gewaarborgd dat de aanlevering van bekostigingsgegevens altijd wordt voorzien van een assurance rapport.

5. Uitvoeringslasten, administratieve lasten en Privacy Impact Assessment

Bij de voorbereiding van dit besluit is nagegaan of er sprake is van administratieve lasten. Deze gevolgen zijn in kaart gebracht met behulp van het standaardkostenmodel voor de administratieve lasten.

Er zijn geen structurele of eenmalige administratieve lasten als gevolg van dit besluit voorzien. De wijziging met betrekking tot de indiening van het assurance rapport leidt niet tot een verhoging van administratieve lasten, omdat instellingen nu al voldoen aan de – abusievelijk niet geëxpliciteerde – verplichting een assurance rapport in te dienen.

Er is een Privacy Impact Assessment (PIA) uitgevoerd ten aanzien van het ontwerpbesluit. Dat assessment heeft de volgende informatie opgeleverd. Het betreft in dit geval het gebruik van een bestaand datasysteem bij DUO. In het desbetreffende informatiesysteem worden gegevens geregistreerd over inschrijvingen en diploma's. Met deze gegevens kan DUO bepalen of de instelling aanspraak maakt op bekostiging als gevolg van een inschrijving van een student. Alle bekostigde instellingen in het hoger onderwijs zijn gebruiker van dit informatiesysteem. Studenten zijn ermee bekend dat bij inschrijving in het bekostigd hoger onderwijs hun inschrijving en diploma bij DUO worden geregistreerd. De wettelijke basis voor het gebruiken van deze gegevens is terug te vinden in artikel 7.52 van de WHW. Er worden als gevolg van dit besluit geen bijzondere (gevoelige) persoonsgegevens verwerkt.

Een ontwerp van deze wijziging is voor een uitvoeringstoets, inclusief een toets op de administratieve lasten, voorgelegd aan DUO. (PM)

6. Financiële gevolgen.

Dit besluit kent geen directe financiële gevolgen voor de rijksbegroting. Het voorstel wordt budgettair neutraal vormgegeven. Wel zijn er mogelijk herverdeeffecten binnen het bekostigingsmodel als gevolg van het feit dat instellingen voor studenten die deelnemen aan een gezamenlijke opleiding geen bekostiging ontvangen. De diplomabekostiging blijft gelijk.

7. Afstemming, overleg en internetconsultatie.

(PM)

9. Voorhangprocedure.

(PM)

ARTIKELEN

Artikel I, onderdeel A (artikel 1.1)

De begrippen van artikel 1.1. zijn conform Aanwijzing 100, tweede lid, van de Aanwijzingen voor de regelgeving in alfabetische volgorde geplaatst. Het artikel is daarnaast redactioneel verbeterd in die zin dat een aantal lidwoorden is geschrapt.

Daarnaast is het begrip "opleiding van eerste inschrijving" gewijzigd.

In dat onderdeel wordt verwezen naar artikel 7.48 van de WHW dat de vrijstelling en vermindering van collegegeld regelt. Als een instelling besluit van studenten geen of een lager wettelijk collegegeld te vragen, is het de bedoeling dat de desbetreffende studenten niet mee tellen voor de bekostiging. Niet alleen moet worden gedacht aan de vrijstelling of vermindering van artikel 7.48, maar ook aan de vrijstelling, bedoeld in artikel 7.3f van het wetsvoorstel Bevordering internationalisering hoger onderwijs en de vrijstelling van artikel 7.47a (collegegeldvrij besturen) die bij de Wet versterking bestuurskracht is geïntroduceerd. De verwijzing naar artikel 7.48 is

daarom geschrapt en vervangen door het neutralere "op grond van de wet" . Daardoor wordt de begripsbepaling minder gevoelig voor wijzigingen van de WHW op dit punt. Andere collegegeldvrijstellingsregimes zullen in de toekomst "automatisch", dus zonder wijziging van het Uitvoeringsbesluit WHW 2008 onder deze omschrijving vallen. De beleidsmatige wenselijkheid hiervan is aan de orde gekomen onder 3 van het algemeen deel van de toelichting. Daarnaast zijn twee nieuwe begrippen aan artikel 1.1. toegevoegd. Het gaat om het begrip "peilperiode onderzoek" en het begrip "ontwerperscertificaat". De peilperiode onderzoek beslaat drie jaar, waardoor bij de berekening van de rijksbijdrage voor wetenschappelijk onderzoek kan worden uitgegaan van driejarig gemiddelden. De definitie van het ontwerperscertificaat stond ten onrechte niet in de begripsbepalingen, maar in artikel 4.21, derde lid. Dat is hersteld. De definitie zelf is niet gewijzigd. Tenslotte is het begrip wettelijke studielast aangepast. Dat begrip verwees naar artikel 5.5 van het besluit. Artikel 5.4 is met ingang van 1 januari 2014 vervalten.

Artikel I, onderdeel B (artikel 4.4, eerste lid)

In art. 2.10a van de wet is geregeld dat bij of krachtens algemene maatregel van bestuur voorschriften worden gegeven omtrent de controle van de door de instelling opgegeven bekostigingsgegevens. Voorgesteld wordt in artikel 4.4. van het Uitvoeringsbesluit WHW 2008 ook te verwijzen naar de gegevens, bedoeld in artikel 4.3, eerste en tweede lid. Hierop is ingegaan in het algemeen deel van de toelichting. Het betreft het herstel van een kennelijke vergissing.

Artikel I, onderdeel C (artikel 4.10, derde lid)

Deze wijziging houdt verband met het Wetsvoorstel bevordering internationalisering, op grond waarvan ook gezamenlijke Ad-programma's kunnen worden aangeboden. Ook die (gezamenlijke) graden tellen mee voor de berekening van de rijksbijdrage.

Artikel I, onderdelen D en E (artikelen 4.20 en 4.21)

In de artikelen 4.20 tot en met 4.23 is de berekeningswijze van het onderzoeksdeel wo geregeld. In artikel 4.21, eerste en tweede lid, van het Uitvoeringsbesluit WHW 2008 is bepaald dat een universiteit door de minister te bepalen bedrag voor ieder proefschrift of ontwerperscertificaat uit het onderzoekdeel wo ontvangt. Deze twee leden worden gewijzigd naar analogie van artikel 4.20, eerste lid, waarin geregeld is dat een door de minister te bepalen deel van het onderzoekdeel wo over de universiteiten wordt verdeeld naar rato van de som van de aantallen promoties of ontwerperscertificaten per opleiding die in de peilperiode door een universiteit zijn verleend. De peilperiode wordt met twee voorafgaande peilperiodes zodanig aangepast dat de aantallen kunnen worden gemiddeld. De structuur van artikel 4.21 is identiek geworden aan die van artikel 4.20. De definitie van ontwerperscertificaat is verplaatst naar de begripsbepalingen. Tevens is vastgelegd dat de bekostiging over de verleende proefschriften en de verleende ontwerperscertificaten wordt verdeeld volgens de verhouding 6:5. Dat was altijd al zo, maar is nu geëxpliciteerd. Het resultaat van de aldus geregelde berekeningswijze wordt jaarlijks vastgelegd in de individuele rijksbijdragebrieven. De verwijzing in het vierde lid naar de graad "Doctor" is overbodig en staat bovendien in de weg aan de introductie van de graad PhD die wordt voorgesteld in het wetsvoorstel Bevordering internationalisering hoger onderwijs. Het begrip is geschrapt.

Artikel II (inwerkingtreding)

Met uitzondering van de wijziging die rechtstreeks voortvloeit uit het wetsvoorstel Bevordering internationalisering hogere onderwijs, zullen alle wijzigingen gaan gelden met ingang van het bekostigingsjaar 2017.

Deze toelichting wordt gegeven in overeenstemming met de Minister van Economische Zaken.

De Minister van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschap,

dr. Jet Bussemaker